

Kajaani kaupunki/
Kaupunginhallitus
kajaani@kajaani.fi

8.10.2025

OX2 Finland Oy
Kansakoulukuja 1
00100 Helsinki

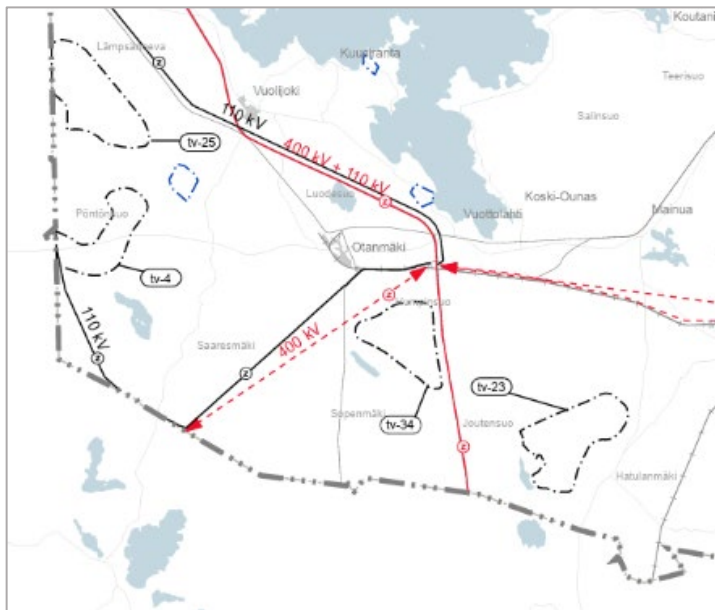
Hakemus osayleiskaavan laatimiseksi Ylihongikon tuulivoimahan- ketta varten

Esitys

OX2 Finland Oy esittää, että Kajaanin kaupunginhallitus tekisi päätöksen osayleiskaavan laatimisen aloittamisesta Kajaanin Ylihongikon alueella (Liite 1). Osayleiskaava laadittaisiin oikeusvaikutteisena tuulivoimaosayleiskaavana, jolloin kaupunki voi myöntää rakentamisluvat osayleiskaavan (Alueidenkäyttölaki 44 §, 77a § ja 77b §) perusteella. Hankkeessa sovelletaan lakia ympäristövaikutusten arvioinnista. Hankeyhtiön toive on, että ympäristövaikutusten arviointimenettely laaditaan samanaikaisesti kaavoituksen kanssa, mutta erillisinä menettelyinä.

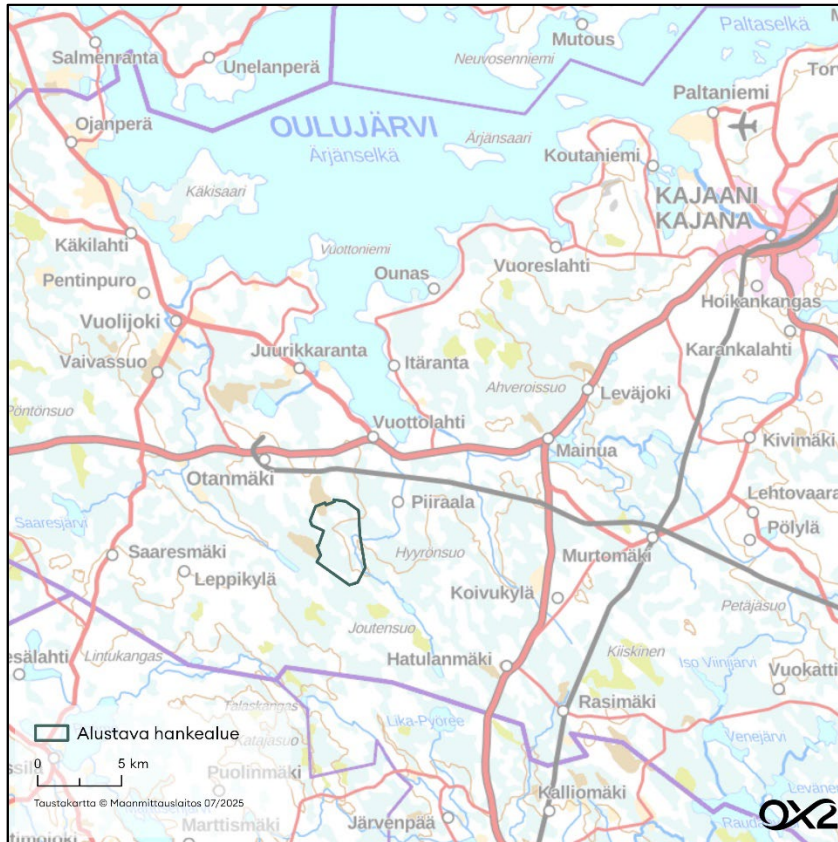
Ylihongikon tuulivoimahanke

Ylihongikon tuulivoimahankealue on lainvoimaisessa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa merkitty pääosin tuulivoima-alueeksi (tv-34).

Kuva 1. Ote lainvoimaisesta Kainuun tuulivoimamaakuntakaavasta 2035, alue tv-34.

Ylihongikon tuulivoimahankkeen suunnittelualue sijaitsee Kajaanissa Suurisuoella ja Humpinsuon eteläpuolella, noin 5 kilometriä Oulujärvestä etelään vireillä olevan Otanmäki-Humpinsuo osayleiskaavan itäpuolella.

Kuva 2. Ylihongikon alueen sijoittuminen.

Hankkeen muodostamisessa on huomioitu Kajaanin kaupungin tuulivoimaohjelmassa määritellyt etäisyydet voimaloihin seuraavasti:

- Loma- ja vapaa-ajan asutus, etäisyys vähintään 2 kilometriä
- Luonnonsuojelualueet, suojeluohjelma alueet, etäisyys vähintään 500 metriä
- Natura-alueet, etäisyys SPA (linnusto) alueisiin vähintään 1 kilometriä ja SAC (luontotyyppi) alueisiin vähintään 500 metriä.
- IBA- ja FINIBA-alueet etäisyys vähintään 500 metriä
- Tunnistetut suurten petolintujen pesäpaikat, etäisyys vähintään 2 kilometriä (meri- ja maakotka) ja 1 kilometri (kalasääksi)
- Talaskankaan Natura-alue etäisyys vähintään 2 kilometriä
- Etäisyys Oulujärveen vähintään 5 kilometriä

Edellä kuvatut suojaetäisyydet on huomioitu alustavassa voimalasijoittelussa Kajaanin tuulivoimaohjelman mukaisesti, mutta ei hankkeen aluerajauksessa. Hankkeen jatkokehityksessä varmistetaan, että suojaetäisyydet voimaloiden ja edellä mainittujen kohteiden välillä säilyvät. Lisäksi on huomioitu muita tekijöitä kuten etäisyys voimajohtoon, metsälakikohteisiin ja arkeologisiin kohteisiin.

Olemme myös tietoisia kaupungin soveltamasta kaava-alueen 40 dB rajasta ja alustava mallinnus alueen hahmottamiseksi on nähtävillä liitteenä olevalla kartalla. Ylihongikon lopullista kaava-aluetta muodostaessa huomioidaan 40 dB raja sekä länsipuolella oleva Otanmäki-Humpinsuon kaavahanke. Ylihongikon kaava-alueen länsipuolella 40 dB rajasta pitää todennäköisesti poiketa, koska kaava-alueet eivät voi olla päällekkäisiä. Otanmäki-Humpinsuon osalta kyseessä on kuitenkin teolliseen rakentamiseen liittyvä

kaava eikä esimerkiksi asumista käsittelevä, jolloin aluetta ei koske Valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 mukaiset tuulivoimaloiden aiheuttaman melun raja-arvot.

Olemme tietoisia alueen vaikutuspiiriin sijoittuvasta suojellun lajin pesästä (salassa pidettävää viranomaisaineistoa). Olemme huomioineet aluerajauksessa etäisyysmääritelmät ja lopullinen arvio vaikutuksista pesään tehdään YVA -menettelyn yhteydessä huomioiden myös yhteisvaikutukset läheisten muiden hankkeiden kanssa.

Huomioiden edellä mainitut rajoitukset alueelle sekä muut suunnitteluun liittyvät rajoitukset, arvioidaan tässä vaiheessa alueelle mahtuvan 9-12 tuulivoimalaa.

Suunnittelualue on pääasiassa yksityisessä maanomistuksessa. Hanketta on esitelty alueen maanomistajille keväällä 2023 ja maanomistajat ovat ottaneet hankkeen positiivisesti vastaan. OX2 on tehnyt kattavasti alueelta maanomistajien kanssa maanvuokrasopimuksia. Alueen eteläosa on Metsähallituksen omistuksessa ja maanvuokraneuvottelut kyseisen alueen osalta ovat parhaillaan käynnissä.

Kaavoituksessa hanketoimija haluaa varautua tulevaan tekniseen kehitykseen ja arvioida vaikutukset mahdollisimman suurella teoreettisella voimalakoolla huomioiden tiedossa olevat rajoitteet. Varautumisella tulevaan tekniseen kehitykseen vältetään mahdolliset kaavasta tarvittavat poikkeamiset rakennuslupavaiheessa. Korkeimmat Suomessa rakennettavat voimalat ovat tällä hetkellä kokonaiskorkeudeltaan 250 metrisiä, mutta Suomessa käytetään viimeisen vuoden aikana käynnistyneissä kaavoitusmenettelyissä yleisesti 300–350 m voimaloita suunnittelun ja vaikutustenarvioinnin lähtökohtana. Ylihongikon tuulivoimahankkeen tavoitteena on selvittää mahdollisuutta rakentaa noin 9-12 tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 330 metriä. Tuulivoimaloiden yksikköteho on arviolta 6–12 MW ja koko tuulivoimahankkeen kokonaisteho noin 120 MW. Kaavoituksessa selvitetään lisäksi mahdollisuutta rakentaa tuulivoimahankkeen yhteyteen akkuihin perustuva sähkövarasto (BESS), jonka teho olisi arviolta 50-120 MW.

Hankkeen sähkönsiirto on toteutettavissa alustavasti Fingridin kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta suunnittelualueen pohjoispuolelle sijoittuvaan Vuolijoki-Alapitkä 400 kV:n voimajohtoon Vuolijoen sähköasemalle tai suunnitteilla olevaan Höyttikangas-Murto-perä-Koria 400 kV voimajohtoon Höyttikankaan sähköasemaan. Sähkönsiirron vaihtoehdot arvioidaan YVA-menettelyn yhteydessä. Hankealueen ulkopuolisen sähkönsiirtoreitin pituus on vaihtoehdosta riippuen noin 3–7 km. Alustava suunnittelualue (Liite 1) on pinta-alaltaan noin 1130 ha, aluerajaus tarkentuu suunnittelun myötä ja lopullisessa kaava-alueessa otetaan huomioon 40 dB raja.

Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) liitteen 1 hankeluettelon mukaan YVA-menettelyä tulee soveltaa tuulivoimahankkeisiin, joissa voimalaitosten määrä on vähintään 10 tai niiden yhteen laskettu kokonaisteho on vähintään 45 MW. Suunniteltu tuulivoimahanke sisältyy kokonsa puolesta YVA-asetuksen hankeluetteloon ja edellyttää YVA-menettelyä, joka toteutetaan erillisenä menettelynä kaavoituksesta kuitenkin mahdollisuuksien mukaan kuulemismenettelyitä yhdistäen. OX2 Finland Oy:n tavoitteena on saada kattava käsitys paikallisen ympäristön tilasta, jotta se voi ottaa suunnittelussa huomioon luontoarvot ja mahdollisuuksien mukaan tukea ja parantaa alueen luonnon monimuotoisuutta. OX2 Finland Oy tulee toteuttamaan alueella luontoon ja ympäristöön liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä noudattaen soveltuvaa lainsäädäntöä.

Ylihongikon tuulivoimahankkeelle on saatu Puolustusvoimien Pääesikunnalta myönteinen lausunto 17 voimalan kokonaisuudelle (JR1168, salassa pidettävä). Seuraavassa vaiheessa lausunto päivitetään vastaamaan viimeisintä hankesuunnitelmaa voimalamäärän ja enimmäiskorkeuden suhteen.

Ekologiset yhteydet

Olemme teettäneet erikseen ekologisiin yhteyksiin liittyvän selvityksen kaavoituspäätöksen tueksi. Raportissa käsitellään sensitiivisen lajin esiintymistietoja, jonka vuoksi selvitys on salattu julkisuuslain (621/1999) 6. luvun 24 §:n 14 momentin perusteella ja on tarkoitettu vain viranomaiskäyttöön. Selvitys on toimitettu kaupungin viranomaiselle tämän kaavoitusaloitteen mukana erillisenä liitteenä (Liite 2).

Ohessa muutamia nostoja selvityksestä:

Suden osalta voidaan arvioida, että suden todennäköisimmin käyttämät lisääntymis- ja levähdyspaikat sijaitsevat Talaskankaan Natura 2000 -alueella. Tuulivoiman rakentamisen vaikutukset suteen Ylihongikon osalta arvioidaan vähäisiksi.

Metsäpeura ei ole Talaskankaan Natura 2000 -alueen suojeluperustelaji. Hankkeessa ei osoiteta rakentamista Natura-alueille, joten suoria metsäpeuran Natura-alueilla sijaitseviin elinympäristöihin kohdistuvia vaikutuksia hankkeesta ei aiheudu. Mahdolliset vaikutukset metsäpeurapopulaatioon kohdistuvat tällä hetkellä ainoastaan kesäaikaisiin elinympäristöihin, sillä alueella ei ole todettu esiintyvän talviaikaan metsäpeuroja eikä suunnittelualueella esiinny metsäpeuroille soveltuvia talvilaidunalueita. Suunnittelualueen läpi ei myöskään kulje metsäpeurojen vaellusaikaisia reittejä.

Mikäli Suomenselän ja Kainuun kantojen yhdistyminen tulevaisuudessa tapahtuisi Oulujärven eteläpuolella, maakunnallisen yhteyden alueella, muodostaisi hanke konkreettisen estevaikutuksen. Tällä hetkellä metsäpeurakantojen yhdistyminen Oulujärven eteläpuolella lieenee lähinnä teoreettista, jonka vuoksi hankkeesta aiheutuvia todellisia vaikutuksia on vaikea arvioida. Metsäpeuran osakantojen yhdistyminen on todennäköisempää valtakunnallisen ekologisen yhteyden kautta, joka sijaitsee suunnittelualueesta etelään, koska alueelle sijoittuu yhtenäisempiä laajoja erämaisia alueita. Alueen suunnitteilla olevien tuulivoimahankkeiden voidaan aiheuttavan merkittäviä yhteisvaikutuksia etenkin kohdistuen alueen ekologisiin yhteyksiin, sillä hankkeiden toteutuessa täysimittaisina ympäristöstä katoaa merkittävästi metsäpeuran suosimia yhtenäisiä erämaisia alueita.

Aurinko- ja tuulivoiman rakentamisen vaikutukset luontotyyppeihin Ylihongikon osalta arvioidaan vähäisiksi.

Voidaan arvioida, että hankkeella on korkeintaan vähäisiä vaikutuksia karhun, ahman ja ilveksen osalta.

Ylihongikon hanke käynnistyy muutaman vuoden myöhemmin kuin pääosa Kajaanin alueella käynnissä olevista uusiutuvan energian hankkeista. Tämä tarkoittaa, että YVA-menetelyssä tulemme arvioimaan yhteisvaikutuksia erityisesti ekologisiin yhteyksiin muiden hankkeiden kanssa, jotka ovat jo edenneet pidemmälle ja kokonaisuuden arviointi on mahdollista muista hankkeista tietotason ollessa jo varsin hyvä ja niiden suunnittelun edettyä jo tarkemmalle tasolle. Kaikkien suunnitteilla olevien hankkeiden toteutuminen ei ole todennäköistä, mutta yhteisvaikutustenarviointi tehdään varovaisuusperiaatteen mukaisesti.

Ylihongikon hanke myös käynnistyy siten otolliseen aikaan, että vuonna 2027 odotetaan tuloksia Luonnonvarakeskuksen WindLife hankkeesta, (<https://www.luke.fi/en/projects/tuuliriista>) jota OX2 on ollut rahoittamassa. Hankkeessa tutkitaan tuulivoiman vaikutuksia mm. metsäpeuraan ja maakotkaan ja sen tulokset ovat hyödynnettävissä ennen kaavan lopullista hyväksyntää.

Tuulivoima yleisesti

Tuulivoima on päästötön, uusiutuva ja kotimainen energiantuotantomuoto. Se on keskeisessä roolissa ilmaston lämpenemisen ja ilmastomuutoksen hillitsemiseen liittyvissä tomissa. Tuulivoimalla tuotetulla energialla pystytään korvaamaan esimerkiksi kivihiihen

käyttöä energiantuotannossa ja näin vähentämään kivihiilen poltossa syntyviä hiilidioksidipäästöjä.

Tuulivoimateknologia ja muut uusiutuvan energian teknologiat ovat kehittyneet nopeasti viimeisten vuosikymmenien aikana. Tänä päivänä tuulivoimaloita voidaan rakentaa lähes kaikkialle markkinaehtoisesti ilman valtiollisia tukia. Tällä hetkellä Suomessa ei ole suunnitteilla uutta tukijärjestelmää uusiutuvalle energialle.

Tuulivoima-alueen sijoittelussa otetaan huomioon muun muassa riittävä etäisyys asutukseen, maisema- ja luonnonsuojelualueisiin sekä mahdolliset vaikutukset muun muassa ympäristöön, paikalliseen linnustoon sekä eläimiin. Erilaiset selvitykset kuuluvat keskeisenä osana tuulivoimahankkeiden suunnittelutyöhön.

Nyky aikaisten tuulivoimaloiden käyttöikä on noin 30–40 vuotta. Tuulivoimaloiden elinkaaren lopulla tuulivoimayhtiö vastaa voimaloiden purkamisesta ja poiskuljettamisesta. Suuri osa tuulivoimaloiden osista voidaan kierrättää jo nyt tehokkaasti, ja tulevaisuudessa kierrätettävyyssasteen odotetaan nousevan entisestään.

Suunnitteilla olevalla tuulivoimahankkeella on positiivisia talous- ja työllisyysvaikutuksia vaikutuksia Kajaanin kaupungin alueelle. Tuulivoiman rakentaminen auttaa myös Suomea saavuttamaan ilmastotavoitteet ja vähentää riippuvuutta tuontienergiasta.

Esteellisyys kaupungin päätöksenteossa

Pyydämme ottamaan huomioon mahdolliset esteellisyyden vaikutukset kaikessa tuulivoima-alueen koskevassa päätöksenteossa. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hallintoasian käsittelyyn. Tässä yhteydessä käsitellyllä tarkoitetaan kaikkia sellaisia hallintomenettelyssä suoritettavia toimia, joilla voi olla vaikutuksia asiassa tehtävien päätösten sisältöön.

Käytännössä esteellisyys tarkoittaa sitä, että päätöksen tekijän tai viranomaisen ja/tai hänen perheenjäsenensä omistaessa maata tuulivoima-alueella, hän ei saa osallistua Ylihongikon tuulivoimahanketta koskevaan päätöksentekoprosessiin.

Kaavan laatija

Kaavan laatijaksi esitämme Sweco Finland Oy:tä. OX2 on valmis maksamaan kaikki tämän esityksen mukaisesta osayleiskaavan ja YVA:n laatimisesta aiheutuvat kustannukset.

Yhtiö pyytää Kajaanin kaupunginhallitusta tekemään päätöksen kaavoituksen käynnistämisestä karttaliitteen alustavalla hankealueella.

Kustannukset

OX2 Finland Oy vastaa kokonaisuudessaan osayleiskaavan laadinnan, selvitysten ja suunnitelmien kustannuksista sekä kuulemis-, kuuluttamis- ym. kuluista. Kajaanin kaupunki perii kaavoituksesta ja muista kaavoitukseen liittyvistä viranomaistehtävistä perittävien maksujen mukaisesti 6000 € + 2500 €/ voimala kaavahankkeen käsittelystä ja kaavoituksen ohjauksesta.

Lisätietoja

Ilona Välimaa OX2, +358 443011988, ilona.valimaa@ox2.com

Liitteenä:

Liite1. Karttaliite Ylihongikon alueesta sekä keskeisistä muista toiminnoista ja suunnitelmista.

Liite 2. Ylihongikon ekologiset yhteydet selvitys (salassapidettävä, vain viranomaiskäyttöön)

Kunnioittavasti,

OX2 Finland Oy
Ilona Välimaa
Hankekehityksen projektipäällikkö